

Casusvoorbeeld - basisscenario

Een natuurlijke persoon (de “klokkenluider“) neemt contact op met de Franse politie en verstrekt deze informatie over frauduleuze activiteiten uitgevoerd door een Oostenrijks-Duits consortium van bouwmaatschappijen, met een gezamenlijk kantoor in Hannover (Duitsland), dat betrokken is bij een groot infrastructuurproject op het vliegveld Charles de Gaulle (nieuwe terminal 4). De klokkenluider meent dat het project deels wordt gefinancierd door de Europese Unie (EU). Volgens de informatie die hij verstrekt, heeft het consortium samengewerkt met een Italiaans ingenieursbureau dat door het consortium is ingeschakeld voor het ontwerp van de inrichting van het sprinklersysteem in de terminal. Daarnaast stelt de klokkenluider dat de documentatie die hij aan de politie kan verstrekken (verschillende kopieën van handmatige bestanden plus een USB-stick) zal bewijzen dat het Italiaanse ingenieursbureau het consortium veel te hoge bedragen in rekening heeft gebracht voor diensten die het zegt te hebben verleend. De klokkenluider stelt voorts dat een deel van het geld dat het Italiaanse bureau heeft ontvangen als vergoeding voor zijn diensten als “kick-back” is betaald aan Armin A., de directeur van het consortium (een Oostenrijks onderdaan die werkzaam is vanuit het gezamenlijke kantoor van het consortium in Duitsland) op zijn persoonlijke rekening bij een bank in Zürich.

Opmerking voor docent:

- *Het basisscenario omvat verschillende lidstaten en laat in het midden waar de strafbare gedragingen zich concentreren.*
- *De genoemde lidstaten kunnen worden gewijzigd in elke andere lidstaat (maar moeten wel deelnemende lidstaten zijn).*
- *De zetel van het consortium moet zich bevinden in de lidstaat waar de training plaatsvindt (in dit voorbeeld: Duitsland - zie ook de volgende onderdelen van de voorbeeldzaak: de lidstaat van de nationaliteit van de meeste verdachten/beklaagden en waar de strafbare gedragingen zich concentreren).*

Afrondende onderzoeken en gang naar de rechter

De gedelegeerd Europese aanklager (EDP) in Berlijn (Duitsland) is belast met de onderzoeken als behandelend EDP. De volgende personen zijn aangemerkt als verdachten:

- Armin A.: de (Oostenrijkse) verantwoordelijk directeur van het consortium die werkzaam is vanuit het gezamenlijke kantoor van het consortium in Hannover
- Bodo B.: nog een (Duitse) directeur op het gezamenlijke kantoor van het consortium, en naaste medewerker daar van A., die door A. bij de constructie is betrokken toen deze al was opgestart, en die verantwoordelijk was voor het controleren en medeondertekenen van facturen die door A. in behandeling werden genomen
- Carlo C.: de (Italiaanse) medewerker van het Italiaanse ingenieursbureau, werkzaam in Milaan, aan wie A. de “kick-back”-constructie heeft voorgesteld, waarmee hij vervolgens heeft ingestemd
- Dirk D.: een derde (Duitse) directeur op het gezamenlijke kantoor van het consortium, die door A. dan wel B. een aantal keer is gevraagd om facturen mede te ondertekenen, als de ander niet beschikbaar was. Deze bevestigt dat te hebben gedaan, maar daarbij wel te hebben aangegeven dat hij vermoedde dat de facturen te hoog waren. Hij heeft er echter in berust nadat A. hem een horloge van € 3.000,- cadeau had gedaan. D. heeft meegewerkt met het onderzoek en bepaalde relevante bewijsstukken verstrekt.
  - Uit de resultaten van de onderzoeken blijkt dat:
- het project in Parijs deels is gefinancierd door de EU (30% Unie/70% Franse overheidsmiddelen)
- C. verantwoordelijk was binnen het Italiaanse ingenieursbureau voor het opstellen en indienen van de facturen, die in totaal zo'n € 100.000,- te hoog waren
- C. heeft geregeld dat een bedrag van ca. € 50.000,- valselijk is gedeclareerd als vergoeding door een Zwitsers adviesbureau en dat dit is overgeboekt naar de bankrekening van A. in Zürich
- A. de door hem op zijn Zwitserse bankrekening ontvangen gelden niet bij de belasting heeft opgegeven.
  - Voorts heeft een advocaat van D. contact opgenomen met de behandelend EDP: D. biedt aan om te getuigen tegen de andere verdachten en een deel van de veroorzaakte schade te vergoeden, d.w.z. in elk geval de schade in verband met de door hem mede-ondertekende facturen. In ruil daarvoor vraagt hij de rechtzaak tegen hem te seponeren.

Vragen:

- Hoe moet de behandelend EDP zijn/haar zaak tegen de vier verdachten afronden?
- Wat zouden de exacte telastleggingen zijn?
- Wat zou de bevoegde rechterlijke instantie zijn?
- Welke stappen zou de behandelend EDP intern binnen het EOM moeten nemen?

Opmerking voor docent:

- *Zie het eerste onderdeel van het casusvoorbeeld en de opmerkingen daarbij.*
- *De lidstaat van de EDP moet worden gewijzigd in de deelnemende lidstaat waar de training plaatsvindt.*
- *De nationaliteit van de verdachten/beklaagden A., B. en D. kan worden gewijzigd, maar ten minste een van hen moet een andere nationaliteit hebben dan de andere twee. Ook de nationaliteit van C. kan worden gewijzigd, maar moet de nationaliteit zijn van de lidstaat waar hij en het ingenieursbureau zijn gevestigd. Alle nationaliteiten moeten nationaliteiten zijn van deelnemende lidstaten.*
- *Zwitserland is gekozen om te illustreren dat een derde land rechtsmacht kan hebben en om dat land te introduceren voor een later onderdeel van de zaak dat gericht is op internationale samenwerking. Een ander derde land is mogelijk, of het kan ook worden gewijzigd in een deelnemende dan wel niet-deelnemende lidstaat om het scenario mogelijk te maken.*

Het doel van dit onderdeel is om de verschillende wegen op grond van de EOM-verordening voor het afronden van de onderzoeksfase te bespreken (art. 10 lid 3, 35 lid 1):

- *Strafvervolgning voor de nationale rechter (art. 36): In het scenario wordt beoogd dat A., B. en C. voor de rechter in staat van beschuldiging worden gesteld. Daarbij kunnen de zaken tegen alledrie worden gevoegd, maar dit is niet noodzakelijk. Het meest waarschijnlijke forum is Duitsland (of, in geval van wijziging: een andere lidstaat waar het consortium zijn zetel heeft).*
- *De deelnemers aan het seminar zouden ook vervolgvragen kunnen bespreken die voortvloeien uit hun toepasselijke nationale recht, waaronder proces- en verdedigingsrechten: Wat zouden de exacte telastleggingen zijn? Wat zou de bevoegde rechterlijke instantie zijn? Welke stappen zou de behandelend EDP intern binnen het EOM moeten nemen? Zou elk van de beklaagden aanvullende garanties verlangen (bijvoorbeeld vertolking) voor de doeltreffendheid van hun verdedigingsrechten? Wat zouden de gevolgen zijn als die procedurele waarborgen niet worden gerespecteerd? Zou de verdediging de klokkenluider aan een kruisverhoor kunnen onderwerpen bij het proces en, zo nee, zou de anonimiteit van de klokkenluider in de weg kunnen staan aan de verdedigingsrechten van de beklaagden? Zou deze kwestie door de verdediging aan de orde kunnen worden gesteld en, zo ja, hoe? Zouden tekortkomingen in de toepassing van procedurele waarborgen tijdens het proces noodzakelijkerwijs leiden tot royerering van het proces? En tot het buiten beschouwing laten van bewijs? Zouden ze de grondslag kunnen vormen voor hoger beroep? Is het de rol van de EDP om er proactief voor te zorgen dat procedurele garanties worden gerespecteerd?*
- *Sepot (art. 39): Dit zou ook aan de orde kunnen komen. Er zouden dan aanvullingen nodig zijn in het casusvoorbeeld, zoals het overlijden van een verdachte, de verjaringstermijn, eerdere onherroepelijke afdoening, gebrek aan bewijsmateriaal.*
- *Vereenvoudigde strafvervolgingsprocedures (art. 40): De deelnemers aan het seminar moeten bespreken of D. in aanmerking komt voor een vereenvoudigde procedure. Daarbij komt een aantal vragen van nationaal recht aan de orde (bestaan dergelijke procedures naar het toepasselijke nationale recht? wat zijn dit? zou deze zaak daarvoor in aanmerking komen? wat zijn de procedurele stappen?) en op grond van Unierecht/de*

Verordening (voldoet de zaak aan de criteria van art. 40? welke stappen zou de behandelend EDP intern binnen het EOM moeten nemen?).

- *Verwijzing/overdracht van procesvoering aan nationale autoriteiten (art. 34): Bij de bespreking van het casusvoorbeeld moet ook aan de orde komen of het gerechtvaardigd zou kunnen zijn om de zaak te verwijzen naar het nationale niveau (de lidstaat die de grootste bijdrage levert aan het project en dus de grootste schade lijdt, in dit voorbeeld: Frankrijk - dit houdt complexe kwesties in van Europese fiscale regelingen en financiering van nationale projecten; de lidstaat waar de beklaagden woonachtig zijn en/of waar de verdachten hebben gehandeld, in dit voorbeeld: Duitsland). De mogelijke belastingontduikingszaak kan ook worden gebruikt om de bevoegdheid van het EOM met betrekking tot niet-PIF-feiten/onlosmakelijk verbonden feiten te bespreken.*